

Fformiwlâu cemegol

Sut mae ysgrifennu fformiwlâu ar gyfer cyfansoddion anfetel



From [How to teach chemical formulas and equations](https://rsc.li/2VPWEC)

Mawrth 2019

<https://rsc.li/2VPWEC>



Fformiwlâu cyfansoddion anfetel

Mae gan rai o'r cyfansoddion hyn enwau cyffredin fel 'methan', 'amonia' a 'dŵr', a dydy'r rhain ddim yn rhoi cliw o gwbl am y fformiwla. Mae'n rhaid dysgu'r fformiwlâu ar gyfer y cyfansoddion hyn.

Enw	Fformiwla
Methan	CH ₄
Dŵr	H ₂ O
Amonia	NH ₃
Asid nitrig	HNO ₃
Asid sylffwrig	H ₂ SO ₄



Enwau fformiwlâu

- Mae'r rhan fwyaf o fformiwlâu wedi'u seilio'n uniongyrchol ar enw'r sylwedd.
- Mae'r enw'n dweud wrthyn ni beth yw'r elfennau yn y cyfansoddyn.
- Mae terfyniad yr elfen olaf wedi cael ei newid i **-id**.

Er enghraifft, mae sodiwm clorid yn cynnwys sodiwm a chlorin; mae magnesiwm ocsid yn cynnwys magnesiwm ac ocsigen.



Sawl atom?

- Mae nifer atomau pob elfen yn cael ei nodi gan ddefnyddio **rhagddodiaid**

Rhagddodiad	Nifer yr atomau
Mono-	1
Deu-	2
Tri-	3
Tetra-	4
Penta-	5
Hecsa-	6



Fformiwlaâu cyfansoddion anfetel

- Mae'r enw carbon deuocsid yn dweud wrthyn ni fod ganddo un atom carbon a dwy atom ocsigen.
- Dyma'r fformiwla: CO_2 .
- Mewn ffordd debyg, mae'r fformiwla BCl_3 yn rhoi'r enw boron triclorid i ni.

Beth am roi cynnig ar hyn eich hun?

Enw	Fformiwla
	CO
Hydrogen clorid	
	NO
Sylffwr deuocsid	
Nitrogen deuocsid	
	SiO ₂
Ffosforws trichlorid	
Carbon tetrachlorid	
	SO ₃
	N ₂ O ₄
Deuffosforws pentocsid	
Sylffwr hecsafflorid	
	ClF ₅

Beth am roi cynnig ar hyn eich hun? - atebion

Enw	Fformiwla
Carbon monocsid	CO
Hydrogen clorid	HCl
Nitrogen monocsid	NO
Sylffwr deuocsid	SO ₂
Nitrogen deuocsid	NO ₂
Silicon deuocsid	SiO ₂
Ffosforws triclорid	PCl ₃
Carbon tetraclorid	CCl ₄
Sylffwr triocsid	SO ₃
Deunitrogen tetrocsid	N ₂ O ₄
Deuffosforws pentocsid	P ₂ O ₅
Sylffwr hecsafflorid	SF ₆
Clorin pentafflorid	ClF ₅